מפניני הפרשה - מאמר

בראותם יחד - תכלת מרדכי

אין כל ספק שבגדי הכהונה בכלל ובפרט בגדי הכהונה של הכהן הגדול, אינם ככל הבגדים אשר לובשים בני האדם, אלא טמונים בהם רמזים ורזים עילאיים, ובוודאי עולמות טמירים תלויים בהם ומוארים על ידם.

די לנו בהערתו של "רבינו בחיי" שעל ראש הכהן הגדול התנוסם ציץ נזר הקודש ובו שם הוי"ה ברוך הוא, ובשולי המעיל הארוך נתלו שבעים ושניים פעמונים כנגד השם הקדוש במילויו "יוד הי ויו הי", ושם של שבעים ושתים אותיות, אשר מוזכר בגמרא במסכת סוכה מה. - יוצא אם כן שהיה הכהן הגדול כולו אפוף בשמות הקודש מראשו עד רגליו!

בזבחים פה: מובא שכל אחד מבגדי הכהן הגדול כיפר על חטא מסוים: "**ואמר רבי עיניי בר ששון: למה נסמכה פרשת קרבנות לפרשת בגדי כהונה? לומר לך: מה קרבנות מכפרין, אף בגדי כהונה מכפרין. כתונת מכפרת על שפיכות דם, שנאמר: וישחטו שעיר עזים ויטבלו את הכתנת בדם...**"

מעיל התכלת כיפר על חטאי שמירת הלשון. שהרי היו בו פעמונים משמיעי קול: "**אמר הקדוש ברוך הוא, יבוא דבר שבקול ויכפר על מעשה הקול**". אולם יש להבין, מה המיוחד במעיל, שיש בו כדי לכפר על חטאי שמירת הלשון, שהם חטאים חמורים השקולים כנגד שלוש העבירות החמורות שבתורה, ואשר עליהם אמרו במסכת ערכין טו: "כל המספר לשון הרע, אמר הקדוש ברוך הוא לשר של גהינום: אני עליו מלמעלה ואתה עליו מלמטה, נדונהו!"

רעיון נפלא השמיע בעניין זה רבי שניאור קוטלר זצ"ל - היצר הרע, אמרו חז"ל במסכת ברכות סא. דומה לזבוב. "**אמר רב: יצר הרע דומה לזבוב, ויושב בין שני מפתחי הלב, שנאמר זבובי מות יבאיש יביע שמן רוקח...**" - **נשאלת השאלה, מדוע יצר הרע דומה לזבוב?**

נראה שתכונתו של הזבוב שהוא נמשך אל הלכלוך וזוהמה, וכמוהו היצר הרע. ועוד, תכונתו של הזבוב שהוא מתביית על כל פצע ומוגלה, כמוהו גם היצר הרע, מאתר הוא כל חולשה ותורפה, כל פצע ומכה, ומזהמם שבעתיים. דבר מעניין, המדענים אומרים שלזבוב יש המון עדשות עיניים, וגם ליצר הרע המון עיניים – אבל בכל המון עיניו אינו רואה אלא את הפצע, את הדם והמוגלה, ולא את האדם...

כמוהו, גם מי שמספר לשון הרע. כאותו זבוב מתביית הוא על הפצע, על השלילה, על המעשה הרע והמכוער. נובר במוגלה, מעביר זוהמה. והוא רואה, אך אינו רואה את האדם שמאחרי המעשה.

אילו היה רואה אותו, היה מבין שהפצע זעיר כל כך יחסית לאדם. שלפניו אדם מלא תוכן, רגשות וטוהר, טוב לב ומידות אצילות. ואם יש פצע, סופו שיירפא, ויעלם כלא היה. אם יש פצע, זניח הוא לעומת האישיות כולה. הזבוב אינו רואה את התמונה כולה, שעל כן זבוב הוא. מתמקד הוא בפצע, כמו מספרי לשון הרע.

ועל כן לובש הכהן הגדול מעיל ארוך, מראשו ועד רגליו, כליל תכלת. והתכלת דומה לרקיע, המשתרע מאופק לאופק. שהמבט יהיה רחב, כולל, ואז יראו את התמונה בשלמותה, את האדם בכללותו, כמה טוב הוא, אנושי וחביב, ואז יתגמד הפצע ולא יתייחסו אליו כלל, והלשון הרע תתפוגג מאליה! זו הוראתו של התכלת במעיל: "שושנת יעקב צהלה ושמחה, בראותם יחד תכלת מרדכי!" הבה נראה רק את התכלת, הבה נראה רק טוב!

בין אדם לחבירו

תלמיד חכם, רב וכן כל מרצה שהוזמן לשאת דברים או למסור שיעור או הרצאה לציבור חייב להקפיד על לו"ז ולעמוד בזמן שהוקצב לו, הן כדי למנוע טורח ציבור והן כדי לא "לגזול" מזמנם של רבנים / מרצים אחרים.

כששומע אדם דרשה והוא כבר יודע חלק ממנה, לא יקפוץ להיכנס לתוך דברי הדרשן ולומר: שמעתי כבר! אלא ישמע וישתוק, וכן לא ינסה לעזור לו בכמה קטעים וכיוצא בזה, שבכך פוגע הוא בדרשן ובנוסף לכך מפריע הוא לאחרים להתרכז.

שואל ומשיב

שאלה: האם אדם הנוסע במהירות מופרזת, או עוקף כאשר ישנו סימון האוסר זאת, או אינו שומר מרחק, עובר בכך על איסור תורה או לא?

תשובה: אדם הנוסע במהירות גבוהה (שמקובל להעניש עליה) או אדם שאינו מציית לשאר חוקי הבטיחות, כגון שאינו מציית לתמרור עצור וכדומה, עובר על איסור תורה, מפני שהתורה ציוותה אותנו לשמור על נפשותינו מאוד, והכוונה היא להתרחק ולהיזהר מכל סכנה.

פשוט שזה כולל גם את חוקי התנועה שלא נקבעו בשרירות לב כדי להרגיז את הנהגים, אלא נקבעו על ידי אנשים מומחים שבדקו וחקרו את הנושא והגיעו למסקנה שבמהירות כזו או בעקיפה במקום זה וכדומה, ישנה סכנה, וממילא אדם העובר על חוקים אלו עובר על איסור מהתורה.

את היסוד לחובת האדם להיזהר מכל הדברים המסוכנים למדו חז"ל ממצוות מעקה, שנאמר בחומש דברים פרק כב', ח': "כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי יפל הנפל ממנו". והוסיפו ופירשו חכמים בספרי שם, שכוונת התורה במצוות המעקה אינה רק למעקה לגג, אלא באה ללמדנו מצווה כללית, שניזהר ונישמר מכל הסכנות. וכן הדין לגבי כל המכשולים והסכנות, שעלינו להישמר מהם ולהסירם.

כן פסק הרמב"ם בהלכות רוצח ושמירת הנפש יא' הלכה ד' שכל מכשול שיש בו סכנת נפשות, מצוות עשה להסירו ולהישמר ממנו ולהיזהר בזה מאוד, שנאמר דברים ד' ט': "השמר לך ושמר נפשך". אם לא הסיר והניח המכשלות המביאים לידי סכנה, ביטל מצוות עשה ועבר ב"ולא תשים דמים בביתך".

יש להדגיש, כי מי שאינו שומר על חוקי הבטיחות, גם אם שיחק לו מזלו, ושום תאונה לא ארעה לו, מכל מקום בזה שלא נזהר עבר על איסור תורה, שכן התורה צוותה להיזהר. בנוסף לכך, צריך כל מי שנוסע שלא בזהירות לדעת שגם אם הוא אישית לא ביצע שום תאונה, מכל מקום הוא אשם בקיומן של תאונות הדרכים. מפני שבנסיעתו המהירה והלא זהירה עזר ליצירת נורמה שלילית, וודאי גרם לכך שעוד נהגים ילכו בעקבותיו, וינסו להדביק את הקצב המהיר שלו, ומן הסתם אחד מהם ייפגע. (מבוסס בעיקר על פניני הלכה)

מפניני הפרשה - רעיון

"ונשמע קולו בבואו"

"**ונשמע קולו בבואו אל הקדש**" (פרק כח' לה') קולו של מי? פשט הפסוק מדבר על קולו של המעיל שהיה נשמע עם צלצול הפעמונים והרימונים שבתחתיתו. ויש בזה רמזים, כגון: האיבן עזרא מפרש: "קול המעיל, ויש אומרים כי כאשר ישרת באלה הבגדים ישמע השם קולו למלאות תפילתו בבואו אל הקדש".

בילקוט שמעוני פרשת אחרי מות מובא רמז מוסרי, על פסוק זה: רבי חנינא בן חכינאי ורשב"י הלכו ללמוד תורה אצל רבי עקיבא בבני ברק, ושהו שם שלש עשרה שנה. רשב"י היה מתעניין מה נשמע בבית. רבי חנינא לא היה משלה לדעת מה נעשה בביתו - לא התעניין מה קורה בביתו. שלחה לו אשתו: בתך בגרה, בא הביתה והשיאה, ולא גילה רבי חנינא הדבר - לא סיפר לאף אחד שקיבל הודעה כזו. רבי עקיבא שצפה זאת ברוח הקדש, אמר להם: כל מי שיש לו בת בוגרת – ילך וישיאה.

ידע רבי חנינא מה הוא אומר, קם ונטל רשות מרבו והלך לו. רצה להיכנס לתוך ביתו ומצא שנשתנו מבואתיה, מה עשה? הלך וישב במקום שהנשים שואבות מים. שמע קול הנערות שאמרו: בת חנינא מלאי כדך ועלי לך. ידע שזאת בתו, עד שנכנסה לתוך ביתו, ונכנס אחריה פתאום. לא הספיקה אשתו לראותו עד שפרחה נשמתה. אמר ר' חנינא: ריבונו של עולם, עניה זו – זה שכרה לאחר שלוש עשרה שנה שהמתינה לי? באותה שעה חזרה נפשה לגופה.

על כגון זה, אמר רבי שמעון בר יוחאי: "**ארבעה דברים הקב"ה שונאן, ואף אני איני אוהבן**" - ואחד מהם: זהו הנכנס לביתו פתאום. ואין צריך לומר לתוך ביתו של חבריו, וזהו שנאמר: "**ונשמע קולו בבואו**" - אדם חייב לדפוק בדלת לפני שנכנס לבית, אפילו לביתו.

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

החייל לביא בן אורית ג'הסי ע"ה הי"ד

אהרון בן שרה שרון ע"ה	שלום בן שולם כתריאל ע"ה
אליהו בוקובזה בן ורדה ז"ל	יצחק בן איזה פרץ ע"ה
גבריאל בן שרה ברסימנטוב ז"ל	שמואל ניסן בן שרה זדה ז"ל

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

לידיה רות בת רג'ינה ג'נט חדד ע"ה	סימונה בת מרסדס אלמליח ע"ה
יפה בת שרה רומי ע"ה	שושנה בת שרה אורול מקסימוב ע"ה איזה בת
סעדה נחמיאס ז"ל	שרה שרח בת מרים כהן ע"ה רבקה בת ג'ונג'ון ע"ה
דליה בת מרים רובין ז"ל	מרסדס אוריה עמר ע"ה והי"ד בת רחל הי"ו

בס"ד יד' לחודש אדר א' ה'תשפ"ד
שנה שלושים גיליון מספר 22
יוצא לאור על ידי שמעון בוחניק
רב קהילה בישוב חשמונאים

חשמונאים (שעון חורף)
כניסת שבת וחג: 17:14
יציאת שבת וחג: 18:12
זמן רבנו תם: 18:42

קול ששון

פרסומים תורניים
בהלכה, הגות, אגדה ופרשת שבוע
ע"ש ששון בן שמחה לבית בוחניק ז"ל

שבת קודש
פרשת תצווה
מפטירים

"אַתָּה בֶן אָדָם הגד"
(יחזקאל פרק מג')

לפני הברכה על הטלית/ציצית והפושט טליתו עפ"י שו"ע בסימן ח' ופוסקים אחרונים

פסיקת מרן להלכה בשו"ע

מרן בשו"ע סימן ח' בסעיפים ז' עד ט', כתב שלושה דברים שצריך לעשות לפני שהוא מברך על הטלית והם: **א.** להפריד את הציציות. **ב.** להתכוון לקיים מצוות העיטוף בטלית כדי לזכור את כל מצוות ה'. **ג.** לבדוק את חוטי הציצית כדי לוודא שברכתו לא תהיה לבטלה: **סעיף ז'**: **צריך להפריד חוטי הציצית זה מזה. סעיף ח'**: **יכווין בהתעטפו שציוונו הקב"ה להתעטף בו כדי שנזכור כל מצוותיו לעשותם. סעיף ט'**: **קודם שיברך, יעיין בחוטי הציצית אם הם כשרים, כדי שלא יברך לבטלה.**

הט"ז בס"ק ח' כותב שמרן בשו"ע הדגיש שחובת הבדיקה היא כדי שלא יגיע לידי ברכה לבטלה, ולא כתב את הסיבה שאם הציצית פסולה הרי הוא עובר על איסור מהתורה של לבישת בגד ארבע כנפות ללא ציצית, מפני שלעניין זה ניתן לסמוך על החזקה, אולם לעניין ברכה לבטלה, שיש בה איסור "לא תשא" לא סומכים על החזקה.

'משנה ברורה'

וכן כתב ב 'משנה ברורה' בסימן ח' ס"ק כב' והוסיף מצבים בהם ניתן לוותר על בדיקת הציציות לפני העיטוף בטלית: **אף על גב שבלאו הכי יש חשש איסור שילבש בגד של ארבע כנפות בלי ציצית, מכל מקום מוקמי ליה אחזקתיה שהיה כשר, רק משום חומר ד 'לא תשא' שיש על ברכה לבטלה החמירו לבדקו...ולכן צריך לבדוק בכל יום בבוקר כשלובשן...אם ע"י הבדיקה יתבטל מתפילה בציבור או שקראוהו לעלות לתורה יכול ללבוש טליתו בלי בדיקה, והוא שיודע שהיו החוטים שלמים אתמול..."**

עוד מוסיף שם שאדם שהסיר מעליו את הטלית והניחו בכיס (מעין נרתיק העשוי לשמירת הטלית) אינו צריך לשוב ולבדוק את הציציות למחרת בבוקר לפני שמתעטף בטלית: "...**ואם בדק הטלית כשהסיר אותו מעליו והניחו בכיסו שלו אין צריך לחזור ולבדקו למחר כשמתעטף בו**".

'ילקוט יוסף'

בספר ילקוט יוסף בסימן ח': הדגיש את הצורך והחשיבות לבדוק את הציציות לפני העיטוף, ואפילו בשבת. והוסיף שהמאחר לתפילה אינו צריך לבדוק את הציציות אפילו ממידת חסידות. וכן המניח את הטלית במקום שמור לא צריך לבדוק את הציציות למחרת בבוקר לפני העיטוף בטלית: "**מי שנכנס מאוחר לבית הכנסת בשעה שהצבור התחילו כבר להתפלל, אין צריך לבדוק את חוטי הציצית, ואין בזה אפילו מדת חסידות, כדי שלא ידלג דבר מהתפלה. וכן אם הצניע הטלית במקום שמור, אין צורך לבודקו כלל בכל עניין. (אם בדק הציציות לפני הכנסת הטלית לשם)**

סיכום: צריך לבדוק את הציציות בטלית ולהפריד את חוטי הציצית זה מזה, לפני העיטוף בטלית. כיום רבים אינם עושים זאת מפני ששומרים את הטלית בנרתיק מיוחד השומר עליה וסומכים על החזקה שהיא בדוקה.

הפושט טליתו

הטור בסימן ח' כתב שאם אדם פשט את טליתו ולא היה בדעתו לחזור וללובשה, אם רוצה לחזור וללובשה צריך לחזור ולברך.

אולם כשהאדם פשט את טליתו, היה בדעתו לחזור וללובשה מיד, הסתפק הטור אם צריך לחזור ולברך או לא. צדדי הספק הם: האם הפסק לעניין ברכה הוא הפסקה מעשית של קיום המצווה, וכיוון שהפסיק את קיום המצווה בפועל כשפשט את הטלית – חייב לחזור ולברך, או שמא ההפסק לעניין ברכה תלוי בהיסח דעתו של האדם מהמצווה, וכיוון שלא הסיח דעתו ממנה, שהרי היה בדעתו לחזור וללובשה מיד – אינו חייב לחזור ולברך.

בסופו של דבר, כתב הטור שדעתו נוטה לכך שאינו צריך לחזור ולברך.

בית יוסף

הבית יוסף (שם) כתב שאין לחלק בין תפילין לציצית, וכיוון שמפורש בגמרא במסכת סוכה מו. שאם הסיר תפילין, חייב לברך, גם אם היה בדעתו לחזור וללובשם, ממילא הוא הדין גם לציצית.

האגור - אמנם, האגור הביא שיטת ביניים, לפיה אם נשאר עליו טלית קטן – אינו צריך לחזור ולברך, ואם אין לו טלית קטן – צריך לחזור ולברך.

פסיקת מרן להלכה בשו"ע

מרן בשו"ע סימן ח' סעיף יד' פסק כדבריו בבית יוסף, שיש לחזור ולברך, גם אם היה בדעתו לחזור וללבוש את הטלית לאחר שפשט אותה. הרמ"א, הביא ביש אומרים את דעת הטור, שלא צריך לחזור ולברך, שאם לא הסיח דעתו, זה לא הפסק לגבי הברכה. וסיכם שהמנהג הוא כמו החילוק הנ"ל של האגור.

משנה ברורה

ה 'משנה ברורה' בס"ק לז' לח' פסק עפ"י האחרונים שההלכה כדעת הטור, שאם לא הסיח דעתו, כגון שפשט כדי ללכת לבית הכסא ולחזור וללובשה מיד: אינו חוזר ומברך. ואם פשט את הטלית סתם, ללא כוונה מיוחדת, אז אם נשאר הטלית קטן – אינו חוזר ומברך, ואם אין לו טלית קטן: חוזר ומברך. ואם פשט את הטלית על דעת ללובשה לאחר זמן רב: צריך לחזור ולברך, משום שמיד כשפשטה – הלכה המצווה והסיח דעתו.

ילקוט יוסף - בילקוט יוסף בסימן ח' שיש כאן עניין של ספק ברכות, ופסק למעשה כדעת האחרונים, הנוקטים שלא לברך אא"כ הסיח דעתו לגמרי.

פינת העורך

"**ועשית מזבח מקטר קטורת...**" (פרק ל' א') מדוע מזבח הקטורת נזכר לאחר כל כלי המשכן, המשכן, בגדי הכהונה וכו'? כתב בספר "בעלי ברית אברהם" שהקטורת רומזת על סודות עליונים שבתורת הנסתר. ובא הכתוב ללמדנו, שאין לעסוק בתורת הקבלה והנסתר, אלא לאחר שיהיה האדם מושלם בתורה ובמצוות, ולאחר שימלא כרסו בש"ס ופוסקים, ורק אז ייגש אל הקודש!

ברכות מכל הלב

מזל טוב וברכות מעומק הלב לאליסף מנחם הכהן הי"ו ולבחירת ליבו הודיה אדרי הי"ו לרגל אירוסיהם, להם ולמשפחותיהם.

יהי רצון מלפני שוכן מרומים שתיזכו לחופתכם בקרוב ותיזכו להקים בית נאמן וכשר בישראל המושתת על יסוד איתנים של אהבה ויראת שמים לתפארת עם ישראל.

ברכות מכל הלב

מזל טוב וברכות מעומק הלב לרחל אהרן ולבחיר ליבה אבי רוטמן הי"ו לרגל אירוסיהם, להם ולמשפחותיהם.

יהי רצון מלפני שוכן מרומים שתיזכו לחופתכם בקרוב ותיזכו להקים בית נאמן וכשר בישראל המושתת על יסוד איתנים של אהבה ויראת שמים לתפארת עם ישראל.

אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא

"שונה הלכות" – הלכה ומקורה

הברכה על שתיית מים (חלק א')

פסיקת מרן להלכה בשו"ע

וכן פסק מרן להלכה בשו"ע בסימן רד' סעיף ז': **"השותה מים לצמאו, מברך שהכל ולאחריו בורא נפשות רבות, אבל אם חנקתיה אומצא, ושתה מים להעביר האומצא, אינו מברך לא לפניו ולא לאחריו".**

ובסעיף ח' הוסיף שמאכלים שאדם אוכל לרפואה, אם יש להם טעם טוב, והחיך נהנה מהם מברך עליהם בין ברכה ראשונה וברכה אחרונה, אפילו שכל כוונתו באכילתם היא לרפואה בלבד.

מזה ניתן ללמוד שעל שתיית מיני ויטמינים שיש להם מתיקות וכומה, צריך לברך ברכה ראשונה וברכה אחרונה.

אבל מאכלים שטעמם מר ואין החיך נהנה מהם, ושותה אותם לרפואה בלבד, לדוגמא אדם ששותה מי שריית "חילבה" שהם מרים, משום שרוצה להקל בזה על מחלת "סכרת", אינו מברך עליהם לא ברכה ראשונה ולא ברכה אחרונה.

משנה ברורה

במשנה ברורה בס"ק מ' ביאר שכוונת מרן שכתב **"השותה מים לצמאו..."** אינה ששותה את המים משום שהוא צמא, אלא כל שתיה שהחיך נהנה ממנה, אפילו אם האדם השותה את המים אינו צמא, צריך לברך עליהם ברכה ראשונה וברכה אחרונה, משום שעצם העובדה שהחיך נהנה מהשתיה של המים, סימן שהוא צמא קצת.

ערוך השולחן

אולם קצת קשה על כך, שלפי זה היה נראה לומר **"השותה מים לאונסו..."** אכן, מדברי ערוך השולחן בסעיף יח' עולה שהשותה מים לא לצמאו, אלא לסיבה אחרת, אינו מברך לא ברכה ראשונה ולא ברכה אחרונה.

כף החיים

וכן כתב בספר כף החיים בס"ק מד' שכל השותה מים לסיבה אחרת ולא לצמאו אינו מברך כלל על שתיה זו: **"אבל חנקתיה אומצא וכו' – לאו דווקא חנקתיה אומצא, אלא כל שאינו שותה לצמאו אינו מברך. הרמב"ם פרק ח' מהלכות ברכות דין א' וכן כתב בספר שנות אליהו במשנה השותה מים לצמאו וכו'..."**

משנה ברורה

לגבי פסיקת מרן שאדם האוכל או שותה לרפואה דבר שטעמו טוב מברך עליו ברכה ראשונה ואחרונה, כתב בס"ק מג', שכך ההלכה, אפילו אם האוכל או שותה מהם אינו תאב להם כלל, ועושה זאת רק כרפואה: **"אם טעמם טוב וכו' – רצונו לומר אף על פי שאינו תאב להם כלל ואינו אוכלם אלא מחמת אונס חליו כיון שעל כל פנים החיך נהנה מהם ולאפוקי אם הם רעים שאין לו הנאה מזה אף על פי שמתרפא מהם אינו מברך כלל".**

פסקי תשובות

בספר פסקי תשובות בסימן רד' אות יג' כתב שהחיוב בברכת הנהנין היא גם על הנאת המעיים וגם הנאת החיך, שאם אדם אוכל מכיוון שהוא רעב ורוצה באכילה זו גם אם אין לאוכל טעם כיון שמיעיו נהנים מהאכילה וגם אוכל כדרך בני אדם, והחיך נהנה, מברך על אכילה זו את ברכתה הראשונה והאחרונה.

אבל אם לא אכל כדרך בני אדם, כגון שבא לגופו על ידי זונדה או שאכל מאכלים שאין דרך אנשים לאוכלם, מפני שנגעלים מהם וכדומה, כיון שלא אכל כדרך בני אדם, אין מברכים עליהם כלל לא ברכה ראשונה ולא ברכה אחרונה. אבל האוכל או שותה, מחמת אונס או לרפואה, והוא אינו רעב או צמא כלל, אם החיך נהנה מן המאכל או המשקה צריך לברך.

אבל אם החיך לא נהנה אינו מברך כלל כיון שגם החיך וגם המעיים לא נהנו. והוסיף שאם אוכל מחמת צורך חיותו באופן שאם לא יאכל יכנס לסכנה חיים, אפילו שאין לו תאבון מברך, וכן מי שאיבד את חוש הטעם ולא טועם כלום מברך שמכל מקום יש הנאת מעיו, והוא מחזיק נפשו.

"ולכן אם אין האכילה נגד רצונו וחפץ הוא לאכול כי יודע שזה חיות האדם אף שאין לו תיאבון כלל מחמת חולי או מחמת כי אוכל מאכלי איסור או בזמן איסור (מפני הסכנה) ומכריח עצמו לאכול, וכן מי שאיבד חוש הטעם לחלוטין ואינו מרגיש שום טעם באכילתו, לדברי הכל צריך לברך על אכילתו ושתייתו, כיון שיש לו עכ"פ הנאת מעיים שאוכל ושותה ומחזיק נפשו".

ילקוט יוסף

בספר ילקוט יוסף בסימן רד' סעיף ט' כתב שרק אדם ששותה מים לצמאו מברך שהכל, ואם שתה רביעית בבת אחת מברך גם בורא נפשות רבות, אך אדם השותה מים מסיבה אחרת ואינו צמא, אינו מברך כלל. ואם שותה שאר משקים שהחיך נהנה מהם, מברך עליהם ברכה ראשונה ואחרונה.

בסעיף י' כתב שאדם צמא שרוצה לשתות תרופה עם מים עדיף שיברך קודם על המים בפני עצמם ואחר כך ישתה את המים עם התרופה, וכן אדם ששותה סירופ מתוק אבל הוא נגעל ממנו ולכן מוצץ אחרי כן סוכריה כדי להעביר את טעם הסירופ עדיף שיברך על הסוכריה קודם שתיית הסירופ. כמו כן הדגיש באיזה תנאים צריך להקפיד על כשרות הסירופ, אם מדובר בסירופ מתוק ובאיזה תנאים לא חייב לוודא את כשרותו.

שו"ת יביע אומר

בשו"ת יביע אומר חלק ז' אורח חיים סימן לג' הביא את דברי רבי עובדיה הדאיה בשו"ת ישכיל עבדי שכתב שאין לברך על לעיסת מסטיק, מכיוון שאין ההנאה שלו מגיעה לגרון ורק הפה טועם, והוכיח מפסיקת מרן בשו"ע בסימן רד' סעיף ח' שדווקא אם החיך נהנה רק או מברכים. אולם דחה את דבריו, ולדעתו יש לברך ברכה ראשונה על לעיסת מסטיק, משתי סיבות עיקריות: א. אדם הלועס מסטיק מתכוון ליהנות מהטעם ומהמתיקות של המסטיק. ב. גם החיך טועם את מתיקות, שהרי הוא בולע אל החיך את טעם המסטיק ומספיק טעם כל שהוא כדי להתחייב בברכה, שכלל נקוט בידנו - אין שיעור לברכה ראשונה.

סיכום

אדם ששותה מים מפני שהוא צמא, מברך עליהם שהכל נהיה בדברו ואם שתה מהם רביעית בבת אחת, מברך אחרי השתיה ברכת בורא נפשות רבות. אבל אם שתה מהם סתם, אפילו שהחיך נהנה בשתייתם, אינו מברך עליהם לא ברכה ראשונה ולא ברכה אחרונה ומי שנוהג לברך יש לו על מה לסמוך. אדם שנתקע לו מאכל בגרונו, ושותה מים כדי להעביר את האוכל או שאכל מאכל חירף ושותה מים כדי להעביר את חריפותו וכן אדם שאינו צמא ובולע תרופה בעזרת מים, אינו מברך על המים לא ברכה ראשונה ולא ברכה אחרונה.

אבל אדם ששותה שאר משקים שטעימים לחיך, כגון שתיה ממותקת, או בירה וכדומה, אפילו אם שותה אותם כשאינו צמא, או שותה אותם כדי להעביר אוכל שנתקע לו בגרון או כדי להעביר חריפות של מאכל, או כדי לבלוע תרופה וכדומה צריך לברך עליהם ברכה ראשונה וברכה אחרונה.

אדם שאכל לא כדרך בני אדם, כגון שמאכל בא לגופו על ידי זונדה וכדומה, אינו מהרך כלל לא ברכה ראשונה ולא ברכה אחרונה. אבל האוכל או שותה כרגיל, מחמת אונס או לרפואה, אפילו שאינו רעב או צמא כלל, אם החיך נהנה מן המאכל או המשקה צריך לברך על אכילתם.

אדם שלועס מסטיק עם טעם טוב או מתיקות, צריך לברך ברכה ראשונה, מפני שאין שיעור לברכה ראשונה.

שם ומשפחה

מעלתה של הקטורת

אמר הקב"ה לישראל: מכל הקורבנות שאתם מקריבים אין קורבן חביב עלי כמו הקטורת, מדוע? מפני, שכל הקורבנות באים לכפר על עוונות בני ישראל, ואלו הקטורת אינה באה לא על החטא, לא על עוון ולא על האשם אלא לשמחה. לכן מייחד הקב"ה קדושה מיוחדת למזבה הקטורת, ורק בקטורת מזכיר הכתוב "קדש קדשים הוא לה'".

שלוש שמות היו לו למזבה עליו מקטירים את הקטורת: מזבה הקטורת, מזבה זהב ומזבה הפנימי. פעמיים ביום הקטיר אהרון הכהן, ואחריו כל הכוהנים הגדולים שעמדו לישראל את הקטורת, שנעשתה מאחד עשר מיני בושם ודרשה מומחיות רבה כדי להכין אותה.

הקטורת באה בבוקר, לפני כל הקורבנות, ובערב – לאחר כל הקורבנות. שקולה הקטורת כנגד הכל, והיא בבחינת אחרון אחרון חביב. כשעלה משה לקבל את התורה נמסר לו הסוד שהקטורת עוצרת מגיפה, וראשי תיבותיה: קדושה, טהרה, רחמים ותקווה. בכוחה של הקטורת לכפר על חטאי ישראל, ואכן, בשעה שהייתה מגיפה בעם, נטל אהרון הכהן את המחתה ומלא אותה בקטורת והקטיר אותה לה' – והמגיפה נעצרה.

נר התמיד

בחנוכת המשכן והמזבה הקריבו כל שנים עשר הנשיאים ראשי שבטי ישראל קרבנות לה', ואילו אהרון הכהן שהיה נשיא שבט לוי לא הקריב מפני שלא היה לשבט לוי כסף ורכוש.

התעצב אהרון על שלא זכה להקריב קורבן לכבוד ה'. ראה זאת הקדוש ברוך הוא ואמר לו, שלא יצטער על כך, וכדי לנחם אותו נתן לו את תפקיד העלאת האור במנורת הזהב.

אמר לו הקב"ה: "הנשיאים הביאו קורבן רק פעם אחת בחנוכת המזבה, בלבד, אבל אתה תדליק את הנרות כל חייך".

שמעו בני ישראל את המצווה להדליק כל יום נרות במנורה שבמשכן, התפלאו ושאלו: "האם זקוק ה' לאור שלנו, האם הוא צריך שנדליק אורות לפניו? הרי הוא אורו של העולם כולו!"

אמר להם הקדוש ברוך הוא: "אומנם אינני צריך את האור שאתם מדליקים, ורק לכבודכם צוויתי להדליק נרות במנורה שבמשכן, כדי להגדיל את שמכם בעיני כל עמי העולם שיראו כיצד מכבדים אתם ומאירים למלך המלכים שמאיר לכל העולם".

שאלות מהפרשה

שאלות לכיתות א' עד ג' (חלקן מאוצרות התורה)

1. כמה אבנים היו על כתפות האפוד?

א. שתים. ב. ארבע. ג. שלש. ד. שתים עשרה.

2. כמה פעמים ביום הקטיר הכהן הגדול את הקטורת?

א. לפחות פעמיים. ב. פעמיים, אחד בבוקר ואחד בערב.

ג. פעם אחת בכל יום - בבוקר. ד. פעם אחת בכל יום - בערב.

3. באיזה סדר תוארו בפרשה בגדי הקודש של הכהן הגדול?

א. לפי סדר חשיבותם. ב. לפי סדר שנמסר בסוד מה' למשה רבנו.

ג. לפי סדר הכנתם על ידי חכמי הלב. ד. לפי סדר לבישתם.

4. על איזה קורבן נאמר "קודש קדשים הוא לה'"?

א. על קורבן מוסף של יום שבת. ב. על קורבן מוסף של יום הכיפורים.

ג. על קורבן מוסף של ימים טובים. ד. על קורבן הקטורת.

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ח'

5. "...לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד" (פרק כז') למה הכוונה - "תָּמִיד"?

א. לנר המערבי שהיה דלוק לעולם. ב. כל לילה ולילה נחשב תמיד.

ג. מהמנורה הדליקו אש במזבח לקורבן התמיד. ד. להדליק אפילו בשבת.

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ח' (המשך)

6. כאשר ממנים כהן גדול אחר, את מי ממנים במקומו? (פרק כט')

א. את מי שמחליט המלך. ב. את מי שמחליט הנביא שבאותו דור.

ג. אם יש לו בן ממנים את בנו. ד. כל כהן אחר שיזכה במכרז.

7. "אֶת מִשְׁפַּט בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (פרק כח') למה הכוונה 'משפט בני ישראל'?

א. להחלטות לעשות דבר או לא. ב. לכפרה על עיוותי הדין במשפט.

ג. להזכרת צורכיהם של ישראל לפני ה'. ד. תשובות א' וב' נכונות.

8. "למה הכוונה: "לֹא תַעֲלוּ עָלָיו קְטֹרֶת זָרָה..." (פרק ל')?

א. לקטורת של נדבה. ב. להקטרת קטורת על ידי זר שאינו כהן.

ג. לקטורת שאינה כמתכונתה. ד. להקטרת קומצי המנחות.

שאלה עפ"י פירוש הרמב"ן - כיתות ד' עד ח'

9. "וְהֵם יַקְחוּ אֶת הַזָּהָב וְאֶת הַתְּכֵלֶת..." (פרק כח') ממי יקחו?

א. ישירות מן הציבור. ב. מאלעזר בן אהרון הכהן.

ג. מבצלאל ואחיסמך שהופקדו על מלאכת המשכן. ד. ממשה רבנו.

שאלה עפ"י פירוש האיבן עזרא - כיתות ד' עד ח'

10. "למה הכוונה: "לֹא תַעֲלוּ עָלָיו קְטֹרֶת זָרָה..." (פרק ל')?

א. לקטורת של נדבה. ב. להקטרת קטורת על ידי זר שאינו כהן.

ג. לקטורת שאינה כמתכונתה. ד. להקטרת קומצי המנחות.

התשובות הנכונות לפרשת משפטים:

1- ג' 2- ב' 3- ב' 4- ד' 5- ג' 6- א' 7- א' 8- ג' 9 - א' 10- א'

(צו תשעה') (שיעור 529 חלק א')

לימוד פורה ומהנה

מי שברך אבותינו אברהם, יצחק ויעקב, דוד ושלמה, אליהו ואלישע הוא יברך וישמור וינצור וירומם וינשא את **יוסף כהן וכל משפחתו** הי"ו - מלך מלכי המלכים ברחמיו ישמרם ויחיהם ומכל צרה ונזק יצילם, ויאריך ימיהם בטוב ושנותיהם בנעימים, בכל אשר יפנו ישכילו וכל אשר יעשו יצליחו ויתקיים בהם מקרא שכתוב: **"ויתן לך האלוקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש...ויתן לך את ברכת אברהם לך ולזרעך אתך"** וכן: **"יברכך ה' וישמרך, יאר ה' פניו אליך ויחונך, ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום".**